

بحشی در تصور گویشهای ایرانی

ادیب طوسی

(مانده از شماره ۹۲)

- (در) angodan = angovan (وفس) būd = būv (آذ) kodam = kovam :d < v
(زند) gorda = gorjal (ش) bedaham = bojom :d < j
= dāšād (خ)، bid = bib (آشت)، darica = lulij (وفس)، dar = bar :d < b
dāšāb (= پاداش)
- (در) pedar = piyar (در)، šahrdar = šahryar (زند)، geda = giya :d < y
joda = jia (تاب)
- kāγad = kāγaγ (مش) , bedeš = beγeš , xedmat = xeγmat :d < γ
xod = xok (غ) , bid = fuk (كِهك) dud = dūk :d < k
joda = jega :d < g (بخ)
puda = pūfa :d < f (در)
- namuda = namuna , gozida = gozina :d < n (در)
kardin = karhin :d < h (ك)
ruda = roa :da < a (طب)
- kadu = kau (تا) , nadunam = neunem :du < u (طب)
būdim = boim , sodim = šoim :di < i (ل)
aγan = agan :γ < g (۱۸) (زند)
goγar = gozar :γ < z (در)
aγar = ayar :γ < y (آذ)
- zahr = zalh (خ) , divar = difal (آشت) , coruk = coluk :r < l (۱۹) (س)
berenj = biyenj :r < y (امر)
xoš = xar (اوراز) , barg = vaš :r < š (م)

- (ه) baram = benden , daram = donden (خ) tar = tun : r < n
 (ل) darz = daʔz (در) zanbar = zanbaʔ , kenar = konaʔ : r < ʔ
 (گی) qar = xis : r < s
 (ه) šir = šit : r < t
 (وفس) bekār = bakiz : r < z
 (غر) bedar = bedacon : r < c
 (در) setihīdan = setizīdan , bāzu = bāhū : z < h (۲۰)
 (= قفین ، پیمانہ - آشت) ʔafiz = ʔafis (= قراقروت - آشت) zej = sez : z < s
 (وفس) biyamuz = bamos
 (تا) gazidan = begaštan (در) daryuza = daryuša (آشت) laxš = laʔz : z < š
 (اوراز) rīz = rik , zan = ken : z < k
 (هر) aviz = uvuž , amuz = umuž (تا) ruz = rūž : z < ž
 (اوراز) zan = gan : z < g
 (خ) bāza = bāja (راز) rūz = ruj , az = aj : z < j
 (غر) nāzek = nātek , diruz = dirāt , ruz = rāt : z < t
 ʔorrat = zurtāk : z < ʔ
 = jadvār , (تا) žanda = jinda , (خ) pažmorda = poj morda : ž < j (۲۱)
 (در) žadvār
 (در) kuž = kuz , (وفس) moža = mez : ž < z
 (آر) moža = meca : ž < c
 (در) aržang = artang : ž < t
 (در) vāžun = varūn : ž < r
 (در) takaž = takas : z < s
 (در) bāžgūna = bāšgūna : ž < š
 (در) rivas = rivoj , bus = būj , (راز) kas = kīj : s < j (۲۲)
 (در) xorūs = xoruc , (آذ) seriš = ceriš : s < c
 (تا) pestān = peštun , (آذ) six = šiš : s < š
 (شی) soxan = toxa , (غر) pesar = potar : s < t
 (شی) narges = nargez (آذر) tās = dāz , sūrnaq = zernā : s < z

- telesga = telenga :s < n (تهر)
- das = dahre (در) xorus = xoruh (شی)، šenāsi = šenāhē :s < h (وفس)
- dās = daxre (در) nešāstan = nešāxtan :s < x (وفس)
- sib = lib , sorfa = lorfa :s < l (غر)
- kas = kiž (در) samārūʔ = žomārūʔ , takas = takaž :s < ž (ل)
- neviž (ل) nevis = (اور)
- lūs = lik :s < k (گی)
- gusāla = givāra :s < v (کهنک)
- pāy = pās :s < y
- cāšt = cāsd (وفس) angošt = angust , ašk = asr :š < s (۲۳) (آشت)
- šāna = cān , bešow = becu (آشت) deraxšān = draxcān :š < c (زند)
- (کیل - گی)
- kešmeš = kežmež (تا) došman = dežvan (ذآ) laš = lūž :š < ž (ه)
- kāš = kāj , paxš = paxj ، šepeš = esbij :š < j (در)
- sārašk = sāraxk :š < x (= پشه-دری)
- šarāb = larāb , āsoftan = āloftan , gūš = ʔūl :š < l (غر)
- gašt = begerdā (ه) mūš = mūrā (م) xoš = xār :š < r (وفس)
- šepeš = esbez ، pašm = pazm :ž < z (آشت)
- raxš = raxt ، baxš = baxt :š < t (در)
- sāli = kāli (در) šowlā = kūlā :š < k (م)
- pāsang = pāhang :š < h (در)
- safā = safā , šebh = sobh , šāheb = sāheb :š < s (۲۴)
- goḡar = veyar :ḡ < y (اور)
- qādi = kādi - (ذآ) qaḡā = ʔadā :ḡ < d (به) (۲۵)
- dalālat = zalālat , rowda = rowza :ḡ < z
- qarḡ = ʔart :ḡ < t (بخ)
- ḡaḡer = tāher , ḡalab = talab :ḡ < t (۲۶)
- ʔatifa = ʔadif , raft = rafid :ḡ < d (آشت)
- zāher = zāher , zolm = zolm :z < z (۲۷)

- sāa't=sahat , da'vā=dahvā : ' < h (۲۸)
 (كهك) šo'la=šovle : ' < v
 (وفس) ā'mū=āmū , a'rūs=ārūs : a' < ā
 (در) tā'γ=tāx (اوراز) tī'γ=tix (گی) alo'γ=alox : γ < x (۲۹)
 (آشت) yu'γ=yov (تا) row'γan=ruven (ذ) le'γāz=levāz : γ < v
 (ش) dā'γ=dāz : γ < z
 (حرامزاده-آشت) γul=kūla (ذ) ti'γ=tikān : γ < k
 (وفس) γarbāl=habāl (ذ) mi'γ=meh : γ < h
 (تاب) du'γ=duy : γ < y
 (در) kalā'γ=kalāj : γ < j
 (در) γanj=šanj : γ < š
 (۳۰) za'farān=zahvarān (تا) nāf=nava , fešār=vižōr : f < v
 (اوراز) foruxtān=borūten (طب) kanaf=kanab (گی) raf=rab : f < b
 (بیخ) nesf=nisp (آشت) fūt=pūt , fām=pān : f < p
 sāf=sāql , sefāl=sāqāl : f < q
 (ذ) farsud=harsūd , barf=vahr : f < h
 (زند) vasf=vasm , va'γf=vaxm , nesf=nesm : f < m
 (ذ) alaf=alax (مش) fešār=xošār : f < x
 (وفس) fešordan=išardan : fe < i
 (راز) firuza=širuja : fi < ši
 (فا) qowl=γowl qadim=γadim : q < γ (۳۱)
 (طب) qafā=kafā (کر) qad=kat (گی) qātoq=qātok : q < k
 (ه) cāqū=cāvi : q < v
 (آشت) raqs=raxs (زند) vaqf=vaxm : q < x
 (ذ) qoldor=oldor : qo < o
 (تا) xāk=xūx (در) lakā=laxā , kān=xān : k < x (۳۲)
 (در) karak=karāš , bondak=bondaš : k < š
 (تا) laškar=lašgar (آشت-كچل) kal=gar (ذ) kešvar=gešvar : k < g
 (تاب) kun=fena (كهك) kūn=fūn : k < f

- (آشت) kalak = qalaq , (آذ) xāna = qāna :k < q
 cowa(كهك) bemark = bemoc (تهر) kowla = cowla.kork = korc :k < c
 (تاب) kar = qar - (تاب) kabud =
 (در) kān = lān , lāk = lāl :k < l
 (در) makīdan = mazīdan :k < z
 (ش) tak = tah :k < h
 (در) zāk = zāʔ :k < ʔ
 (در) šadkār = šadyār :k < y
 (ل) rok = rot , (تا) koloft = toroft :k < t
 (آذ) konbeza = onbiza :ko < o
 (گی) degar = deyar (ا) agar = ayar , jegar = jiyar :g < y (۳۳)
 (گی) gūša = vūša , gol = vel (ا) gorg = vorg :g < v
 jūša (در) nārang = nāraj , (گی) gūna = jūl (ش) gowz = jowz :g < j
 = گوشه (تاب)
 (گی) golpas = kolpar :g < k
 (شی) āgāh = oʔā-magar = maʔer-agar = aʔer :g < ʔ
 (طب) gowz = āqūz , magas = magas , (آشت) magar = maqar :g < q
 (در) gūšasp = būšasp (ش) godāxt = bodaht , gozašt = bozašt :g ll b < v
 (طب) xošg = xušt , (گر) gel = til :g < t
 (زنبور عسل - طب) magas = mahaz :g < h
 (وفس) rag = riya :g < ya
 (در) owang = owrand , raga = rada :g < d
 (در) raga = raza :g < z
 (در) raga = raža :g < ž
 (وفس) gīva = šīva :g < š
 (آمره) tagarg = tayars :g < s
 (آذ) ašg = asr :g < r
 (در) govāz = xovāz (زند) rīg = rix :g < x
 (= برهنه-ل) lut = rit , (تا) sāl = sūr , koloft = toroft :l < r (۳۴)

- (= گشاد = آذ) gal = gan , lifa = nifa :l < n
 (در) lik = bik :l < b
 (در) gonglāl = gonglāj :l < j
 (در) bonlād = bonyād :l < y
 (۳۵) dāmād = gāvā , nim = niv , sīma = sīva = m < v (وفس)
 (ل) mušak = fišak (تهر) bum = būf :m < f
 = xontema (هر) mīva = nīva . (هر) amadim = amaren :m < n
 (مش) xāmtama'
 = amrow (اوراز) xarman = xarban (بخ) maxmal = baxmal = m < b
 (تاب) obru
 (بخ) asmān = āspān :m < p
 (وفس) emrūz = āhrū :m < h
 (وفس) emruz = āxrū :m < x
 (۳۶) zan = zel (ك) , mān = māl (گی) , neysān = leysān :n < l
 (گی) gošna = vištā , tšna = tašta' :n < t
 (اوراز) narm = hirm :n < h
 (طب) darūn = darīm , birūn = berīm (در) kajin = kajim :n < m
 (تهر) nišgun = vešgūn (آذ) lāna = lova :n < v
 (در) nešāndan = nešāxtan :n < x
 (در) nešāndan = nešāstan :n < s
 kan = kar (مکس) = moyok = menjak (طب) šabnam = šadram :n < r
 (= خانه_هر)
 (ل) tab = tav :v < b (۳۷)
 (در) kāvidan = kāftan , vaš = faš :v < f
 (در) parvāsīdan = parmāsīdan , maviz = mamij :v < m
 (در) vām = pām , novī = nopī :v < o
 (آشت) avang = aong , āvšam = aošm :v < ao
 (در) šenāv = šenār :v < r
 (یس) kūyhā = kovā , ruzhā = rovā (در) šenāv = šenāh :v < h

- (بخ) maviz = mayiz :v < y
 (۳۸) āhan = āsn (وفس)، rūbāh = lovās، beneh = ūnis :h < s (تاب)
 (آشت) kabūtar = kestar
 (آشت) mīxāhad = edxāzo (ش) dah = daz :h < z
 rahidan = raxīdan، jahīdan = jaxīdan (تاب)، dahan = duxun :h < x
 (ش) havū = xevo (کھک)
 (آشت) pahn = paqar (فر)، dahan = daqnā :h < q
 xāhar = xovašk :h < š (زند)
 pahn = pager :h < g (کھک)
 (وفس) kohna = kafr، (آشت) mahtab = máftow، (تا) kūtah = kutūf :h < f
 (زند) cahār = covār، dahān = davām (آشت) mohlat = movlat :h < v
 cāh = cāl :h < l (در)
 cāh = cāḡ، giyāh = gyāḡ، rāh = rāḡ :h < ḡ (گی)
 (تاب) tanhā = tanyo، (زند) šāhīn = šāyīn، (آشت) pehen = payen :h < y
 xāhar = xāka، (کھک) kūhān = kūkān :h < k (وفس)
 bārhang = bārtang، (آشت) leh = lit :h < t (بخ)
 mäh = māj، nāgāh = nāgāj :h < j (در)
 kūh = kūa :h < a (زند)
 (در) hanbāz = anbāz، anbān = hanbān (امرء) hasta = asta :ha < a
 hizom = izom، šāhīn = šāin، (کھک) hizom = izoma :hi < i (تاب)
 sūhān = sūān :hā < ā (آشت)
 dahom = daom، nohom = noom :ho < o (آشت)
 (تھر) bejūy = bejur، (در) šūr = šūy، (م) biyā = bero :y < r (۳۹)
 nāy = nāl :y < l (در)
 yela = galow :y < g (بر)